

МИРЗА КЕНЖАБОВ

ҚУЁШГА ҚАРАГАН УЙ

Шеърлар

Тошкент
Ғафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти
www.ziyouz.com kutubxonasi

1983

Ўз

Қ 37

Кенжабоев, Мирза.

Қуёшга қараган уй: Шеърлар. — Т.:
Адабиёт ва санъат нашриёти, 1983— 56 б.

Мирза Кенжабоевнинг шеърлари ҳаққонийлиги, туйгуларга бойлиги, фикр миқёснинг кенг ва тиралиги билан ажралиб туради. Замондошимизнинг бой ва мураккаб маънавий олами борасида баҳс юритади.

Кенжабаев, Мирза. Дом окнами к солнцу:
Стихи.

К $\frac{4702570200 - 102}{М 325 (01) - 83}$ 64 — 83

Ўз 2

© Гафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1983 й.

ҚУЁШГА ҚАРАГАН УИ

Эркин Аъзамовга

Бу — Кампанелланинг «Қуёш шаҳри»мас,
Лекин бағри қуёш, фикри холисдир.
Тўрт ёғочдан эмас, бу — табиатнинг
Тўрт фаслидан айвон қурган улусдир:
Тириклик аталган куйим бу менинг,
Қуёшдек суюмли уйим бу менинг.

Агар бу манзилга келсанг бахт бошлаб,
Кишилар яширмай суюнч ҳиссини,
Исириқ тутатиб, пойандоз ташлаб,
Ланг очиб юборар дарвозасини:
Фақат бахт истаган ўйим бу менинг,
«Ёр-ёр»лар ярашган тўйим бу менинг!

Бу ерга келсанг гар бахтсизлик бошлаб,
Тириклар-ку мангу тургай қўриқлаб, —
Муздек қабрларни ағдариб ташлаб,
Қаршингга чиқади ҳатто ўликлар!
Абадият номли куйим бу менинг,
Қуёшга қараган уйим бу менинг!

У Қ

Ишонгил,
Елғиз сен эмассан, отам,
Вужуддаги ўқдан қийналиб толган.
Ишонгил,
Жисмимда ўқ бор менинг ҳам —
Кўкрак қафасимни ларзага солган.

Умримни титратар чап кўксимдаги
Бу ўқ — тинч замоннинг нотинч шарпаси,
Сени қийнагандек вужудингдаги
Қирқинчи — қирғинли йиллар парчаси...

Утасан аэропорт назоратидан,
Магнит жаранглайди. Тугар саботинг!
Менинг ҳам бу оғриқ асоратидан
Жаранглаб ўтади бутун ҳаётим!

Сен тунлар эслайсан
Жанг майдонида
Қандоқ даҳшатларга тушганларингни;
«Пул», «Алдов», «Хоинлиқ» —
Ҳақ нишонида
Мен кўзлаб яшайман душманларимни.

Иккимиз ҳам шундоқ безовта, бедор,
Сенда ҳам, менда ҳам тунлар ором йўқ:
Сенинг вужудингда отилган ўқ бор,
Менинг вужудимда — отилажак ўқ!..

РУБОБ

Ҳайдар акаги

Иккимиз бир куйни чертардик узоқ.
Сўри. Ток. Чумчуқлар — мухлисларимиз.
Кўшиқ ҳам айтардик шу куйга мосроқ,
Хириллаб қолгунча бўғизларимиз.

Гар мизроб бўлмаса — гугуртчўп, танга,
Куйимиз номи ҳам ноаён эди.
Лекин ул мусиқа руҳга ва танга,
Ёруғ дунёмизга ҳукмрон эди.

Сенга мулло Саид — ўтнафас роқий
Оқ йўл берган эди олтмиш уч ёшда.
(Менга шу пайтгача ҳеч ким, дарвоқи,
Оқ йўл тиламади... онамдан бошқа).

Лекин борлигимда буткул ўзга ўй —
Гоҳо жўр бузилиб, чекардик қайғу:
Балки Болалик у — қовушмаган куй,
Балки Хаёл деган оҳанг эди у?!

Ҳар қалай, бир куйни чертардик узоқ.
Сўри. Ток. Чумчуқлар — мухлисларимиз!
Жўр эдик: бир орзу, бир хаёл — маёқ,
Титраб бир пардада пок ҳисларимиз.

Биз ҳамон чертамыз ўз созимизни,
Қўлда — тирикчилик аталган рубоб.
Фақат теграмизда чўнг дунёмызининг,
Турмушнинг паст-баланд шовқини сероб!

Биз ҳамон чертамыз ўз созимизни,
Фақат у бежаранг, беранг, беовоз.
Бизлар йўқотмадик рубобимизни...
Бизлар куйимизни йўқотдик, холос...

О Т Л И Қ

Мен сенга етганда кезиб йил-ойлаб,
Күксимда кўз ёшинг томчиси куяр...
Мана шу энг бахтли замонни ўйлаб,
Оҳ урсам, отимнинг қамчиси куяр.

Д И И Д О Р

Фироқ битди — минг пора бўлди.
Қалб захмига қалб чора бўлди.
Иккимизнинг бахтимиз аро
Лекин кимдир бечора бўлди.

ҒАРОИИБ МУҒУЛ ОТИ ҲАҚИДА ЖЕЙМС ОЛДРИЖГА ХАТ

Пржевальский оти деб юритиладиган пастгина мўгул оти... Унга қўшилган безакли извошда тўрт-бешта бола (дунёнинг эмг бахтиёр болалари!) қувнаб ўтиришибди.

Муҳтарам Жеймс Олдриж! Бизнинг жайдари тойларча келадиган бундай отни мўгуллар Тах деб аташини Сиз ёзгансиз.

Тахни бир неча кун бир неча хил кайфият билан кузатдим ва таассуротимни Сизга маълум қилишни лозим деб топдим.

Биринчи Бу от ерга қараб юради нега?
куни: Осмонларга қараб кишнамас бу «той»...
Осмон оёқлари остида экан —
тўртта тўёғида — тўртта ярим ой.

Отнинг ёнбошида — извош арқонида
бир тахта қутича қилади ўйин.
Қутича устида шундай ёзув бор:
«Бир сайр баҳоси — 10 тийин».

Иккинчи Мўгул саҳросида тоғлар сингари
куни: Отнинг баданида — ҳар жой-ҳар жойда
Мускуллар ғалати бўртиб турибди.
Шаршара сингари дум бор бу «той»да!

Унинг бесўнақай гавдасида мен
бир нотинчлик кўрдим. Кўзларида—мунг.
Бошидаги юган, белидаги айил
ўрни сидирилиб, тўкилибди юнг.

Учинчи   Бу отнинг ёллари —
куни: қуёш нур сочган
барча диёрларнинг чангалзорлари!
Уларнинг қисмати ё қирқим, ёки
мангу ёввойилик.
Унинг ёллари...

Гўзал садо бериб, қўнгироқчаси
жаранглар, юрганда Тах бир-бир босиб:
Бу отнинг бўйнига бирор жувонмарг
шоир юрагини қўймишлар осиб!

Кейинги   «Бир сайр баҳоси — 10 тийин» —
кунлар: ўқимас ва уқмас Тах бу битикни.
Лекин ўзи билмай, ўзи тушунмай,
кўтариб юради шу оғир юкни.

Ювош. Бўйсунувчан. Демак, йўқотган
ёвқур ва тўпори маҳалларини.
Энди то ўлгунча соғинмас бу от
Пржевальский байталларини!

КОРРЕКТУРА

«Менинг умрим хато ўтди, ўғлим *
(Отамнинг сўзлари)»

Кўзларим зерикар. Ҳарфлар бўйсунмас.
Куним саҳфаларда бўлади адо.

Ота!

Хато ўтган умр фақат сизнингмас,
Умрнинг хатосиз ўтгани — хато!

Қизил муҳри қолсин уйгоқ азобнинг —
Юрагимнинг ранги кўчсин кўзимга,
Мен синчиклаб ўқиб ҳаёт китобин,
Раҳм қилмаслигим шартдир ўзимга.

Хато ўтган умр асли сизнингмас,
Кўриб яшайпман: улкан дунёда
Хато ҳарфлар эмас, хато сўз эмас,
Хато юраклар ҳам бор экан, ота!

«Фироқ» деган сўзни тузатмоқ учун
Фақат корректура белгиси оздир.
Унинг ниҳояси — яхлит ва бутун
Меҳр деб аталган муқаддас сўздир.

Фахру малол билан айтсам сўзимни,
Менинг ватаним ҳам, покният, мумтоз, —

Энг улуғ бир китоб — Коммунизмнинг
Битта корректура нухаси, холос.

Ота, сизнинг умр хатомас, узр,
(Унинг хатолиги — фидолигимиз?)
Чиндан хато ўтган бўлур ул умр,
Агар англамаса хатолигини...

Бир одам туғилар фаришта мисол
Хато кечмишларнинг иловасига;
Ва Намоз Пиримқул ўғлидек дарҳол
Айланар у қасос илоҳасига!

У, йиллар шамоли варақлаб кетган
Умрлар китобин ўқиб кўргай соз.
Менинг умрим эса, бор бўйи билан
Битта корректура белгиси, холос.

ЮРАК ДЕВОРИДАГИ СУРАТ

Куйлаб рақс этади ёмғир ва шамол.
Майсалар юлқинар бу куй-нағмадан.
Сен елиб кетяпсан — кўнглингда малол.
Сенинг ўз севгинг бор — куйланмаган.

Пойингга йиқилар йироқ-йироқлар,
Чеҳрангда аламнинг оловли нақши.
Билмайсан, йўл сени бошлар қаёққа.
Кетяпсан ёмғир ва шамолга қарши!

Кетяпсан, кўзингда бесадо унлар —
Ёмғирга қўшилиб оқар ёшларинг.
Энди хотирамни қийнайди тунлар
Айниқса, сочларинг...

Мен сени унутдим, меҳр тутмадим,
Шеърлар оташида қувнаб, исиниб.
Энди сезгиларим соғинар қаттиқ
Айниқса, сочларинг исини.

Сен елиб кетяпсан, юзларинг ёнар,
Ғазабкор кўзларинг чиройли, яхши.
Барча гўзаллигинг билан асли сен
Исёнсан эркаклар зотига қарши!

Умрингнинг ардоқсиз бўшлиқларидан
Сен кетиб боряпсан ёниб, ғашланиб.
Ёмғир ва шамолнинг қўшиқларида
Унсиз йиғлаб борар узун сочларинг...

Т И Л А К

Муборак айёмнинг тиниқ тонгидай
Мусаффо рангларга тўлмоқда борлиқ.
Хушбўй табиатнинг етти рангидан
Осмон гардишида қолганда ёрлиқ,
Энг порлоқ туйғулар тилайман сенга,
Энг ширин орзулар тилайман сенга!

Арчанинг қорларга қарши исёни
Яшил баҳор бўлиб кулди оқибат.
Ажойиб рангларга интиқ виждонинг
Ям-яшил ҳисларга тўлди оқибат..
Гул, булбул, гулзорлар тилайман сенга,
Ҳеч сўлмас баҳорлар тилайман сенга!

Юрак осмонлари чақинга тўлиқ,
Жисмингни олқишлаб учади руҳинг.
Заминда чақнаган гулдурак бўлиб,
Бир кун осмонларга кўчади руҳинг! —
Камалак-камонлар тилайман сенга,
Энг гўзал осмонлар тилайман сенга!

Тунлар кўкка боқиб ўйлайсан кимни?
Гул каби жамолинг кимга фидодир?
Самодан излайвер, майли, бахтингни,
Севгингни арш билган ошиқ — худодир:
Бахт сари ибтидо тилайман сенга,
Энг содиқ бир худо тилайман сенга!

АВЕСТО¹ ОҲАНГЛАРИ

(Туркумдан)

БАҒИШЛОВ

Кафтимга михладим иягимни мен,
Санъат-ла тигладим юрагимни мен,
Юз букиб икки юз суюгимни мен,
Меҳмон бўлиб келдим Зардуштга.

Энг содда фалсафа — илк сабоқ дилда,
Яъни, «Ал қасосу минал ҳақ» дилда,
Тағин Машраб ғўзи — «Анал ҳақ» дилда,
Ҳайрон бўлиб келдим Зардуштга.

Рақибим — Аҳраман², жанггоҳим — сукут,
Бешиқлар куйлайди, кул бўлар тобут...
Қароғим — яроғим, қовурғам — совут,
Посбон бўлиб келдим Зардуштга.

Дарахтлар гуллади руҳим боғида,
Зийрак олмахонлар ўйнар шоҳида...
Жисмимда тўрт унсур туриб гоҳида,
Тўфон бўлиб келдим Зардуштга.

---

¹ А в е с т о — Шарқнинг қадимий қўлёзма асарларидан бири. Ун икки минг қорамолнинг терисига олтин суви билан ёзилган.

² А ҳ р а м а н — ёвузлик тангриси.

Чангидим ҳарфларнинг зиёсида мен.
Гангидим товушлар имлосида мен...
Сўзбоз, шеърфурушлар дунёсида мен
Сарсон бўлиб, келдим Зардуштга...

Аслида уруғим, аймағим — қуёш,
Замон кулбасида чароғим — қуёш,
Кўтариб улғайган байроғим — қуёш,
Осмон бўлиб келдим Зардуштга!..

Бирдан деразамга қатра тонг томди,
Ва жисму жонимдан бир туғён томди,
Ҳайратим бағридан томчи қон томди —
Қурбон бўлиб келдим Зардуштга...

АҲРАМАН

Ёвузлик тангриси — Аҳраман.

Охура Мазда¹

Эзгулик яратган ҳар бир гўшада

Илонларни яратдинг!

Илонлар рақсга тушар

«Муножот» оҳангида.

Балки улар

Демис Руссос² қўшиғида ҳам

рақс тушар, ирғишлар...

Илонларнинг кўзлари — кўришга мослан-
ган тишлар:

Тишларини санча олмаса,

кўзларини санчар илонлар.

Аҳраман, Аҳраман,

Қачонлар

Оламга тажанг бир нолалар таратдинг —

Пашшаларни яратдинг;

Чивинларнинг фиғони —

Фиғонларнинг ёмони!

---

¹ Охура Мазда (Ҳурмуз) — яхшилик тангриси.

² Д е м и с Р у с с о с — ҳозирги замон юнон кў-
шиқчиси.

Улаксалар, искабтопарлар —
Бу — хоҳиш-ироданг ҳақида қўшиқ.

Қудратинг тимсоли —
Қанотли чумоли.

Гумон ёки ҳадсиз аёзлар,
Жин ёки ёвуз пари,
Булар — сен тўқиган баёзлар,
Аёвсиз кашфингдир бу бари...

Эзгулик тангрисин исми
Қайдан топмишдир паноҳ,
Ул жойда сен яратган
Нарсаларни эслаш ҳам — гуноҳ!

Сен — хоҳиш-ироданг остида
Уларни яшнатдинг, яйратдинг.
Майли, Аҳраман, майли.
Фақат бир эътироз,
Фақат бир савол:

Сен нега уларнинг барини
Одамзот шаклида яратдинг?!

С У В

«Уни сувлар соғинадилар»
«Авесто» (8-Таштр-Яшт»¹)

Тилларим тугилган қачонлар,
Сўз айтмадим сенга, юлдузим.
Аввал юрак эриб сув бўлди,
Кейин тилак эриб сув бўлди,
Кейин фалак эриб сув бўлди,
Энди сўзларимни сувлар айтади,
Сувлар соғинади сени, юлдузим!

Қорачиғим — тургун сув,
Чақнагил, аксингни кўрасан!
Кўз ёшим — оқар сув.
Уни соғинмайди ҳеч қачон
Бирор ўсимликнинг илдизи;
Фақат сўз айтади улар, юлдузим,
Сени соғинади улар, юлдузим.

Мен қаршимга ёзиб қўяман
Ўзбекистон харитасини.
Кузатаман кўк чизиқларнинг,
Кўк рангларнинг ҳар биттасини:

---

¹ Авестодаги кўшиқлар «яшт» деб номланган.

Кўл, дарё ва сув омборлари —
Сўз унлари, сўз изҳорлари!

Дарё суви жимдир томирларимда,
Чорак аср ҳаракатсиздир.

Гарчи айтди менга юлдузлар
Бахт ҳақида ҳаётбахш сўзлар.

Бу тоғлардек юксак сўзларга
Қорлар каби

ёғди кунларим;

Бу саҳродек яйдоқ сўзларга
Ёмғир бўлиб

ёғди тунларим;

Бари

Бозордаги лўли қизларнинг
Фоллари сингари

унутилдилар!

Асраб қолди фақат юрагим

Сенга сўз айтмоқлик тилагин.

Лекин... юрак эриб сув бўлди,

Лекин... тилак эриб сув бўлди,

Лекин... фалак эриб сув бўлди.

Энди сўзларимни сувлар айтади,

Сувлар соғинади сени, юлдузим!

Агар шубҳа қилсанг хариталарга,

Булоқларнинг куйида

рақс эт.

Ва ёки Зардуштнинг номига уйқаш

Зараутсой кўкида рақс эт!

Рангинг, дийдорингни соғинган сувлар,
Куйлашни, шафқатни соғинган сувлар,
Гиёҳ, дарахтларнинг илдизин қўмсаб,
Буюк ҳаракатни соғинган сувлар —
Замони бўлмаган,
Макони бўлмаган,
Лекин айтмасликнинг
имкони бўлмаган
Сўз айтади сенга, юлдузим!

ТАСКИН

Насиб этгай сенга олий бахт —
Уз осмони бўлмиш бир лочин!
Сен ҳам уни эркалаб хушвақт,
Қанотида куйламоқ учун
Ел бўласан, шамол бўласан.
Сен бир бахтли аёл бўласан!

Бошгинангнинг оғриғи қолар,
Асаб дарди бўлур фаромуш
Ва аксингни тортқилаб кулар
Тиниқ сувлар, сен боқсанг хомуш.
Сувда қувноқ ҳилол бўласан.
Сен бир бахтли аёл бўласан!

Бегинг мамнун ишдан, ўзидан,
Гоҳ сархуш, гоҳ хушёр келади.
Бир кун... унинг тўр халтасида
Тўрт донами анор келади:
Ўқтин-ўқтин беҳол бўласан.
Сен бир бахтли аёл бўласан!

Унутасан заҳил рангингни,
Тўлишасан, гамларинг кетар.
Баъзан тонглар орзуларингни

Тебратади бешиктебратар
Тагин соҳибжамол бўласан.
Сен бир бахтли аёл бўласан!

Гулга кўмар бир гўдак даҳо
Умрингнинг бўш кўчаларини...
Мен ҳам сева биларманми, о,
Унинг жажжи қўлчаларини? —
Унда такрор аён бўласан.
Сен бир бахтли аёл бўласан!

Бахт шу сенга — тинч бўлса жонинг,
Юпатишмас, бу — вақт шиори
Бахтдир сенга Ўзбекистоннинг
Ёзи, кузи... биринчи қори.
Ўзинг бахтга тимсол бўласан.
Сен бир бахтли аёл бўласан!

Тугамайди ҳаёт эртагинг,
Кўп йилларни кўриб яшайди.
Умр бўйи масрур эркагинг
Сочларингни ўриб яшайди!..
Сен бир бахтли аёл бўласан,
Менинг учун хаёл бўласан.

У Н У Т И Ш

Юрагимга диққат қилар икки қулогим.
Гурс-гурс садоларидан бошқа
юмшоқроқ овозни эшитмай,
бир-бирига гап узатади:

— Уша уйда бир гап бор ўзи.

— Гурс-гурс қилмас у бекор ўзи.

Уроқсимон боғлагичнинг —
сўроқсимон боғлагичнинг
икки ёнида

икки палла жигар

юрагимга унсиз қарар

ҳайратнинг қўнғир қонларига беланиб:

— Бир ҳодиса кечмиш ул уйда.

— Кимдир... кимдир кетмиш ул уйдан.

Ҳар хил муҳитнинг

ҳар хил ҳаволарига —

тутунлари, наволарига

ўрганган ўлкаларим,

юзма-юз турган

бир жуфт пингвин каби,

юрагимга имо қилиб хомуш шивирлар:

— Анов уйнинг эгаси қани?

— Анов уйнинг... бекаси қани?..

НУРАЛИ ВА УНИНГ АСЛ ОНАСИ ҲАҚИДА ЭРТАК

Нурали чопиб келар, зўр қувонч топиб келар.
Пахта тўн кийиб келар, юраги нийиб келар.
Қора тер қуюлар бўйнидан,
Усиқ сочларининг остидан
Қора тер қуюлар...
Унинг кир чехрасин ювар саратон,
Унинг баданида йиғлар саратон,
Ва унинг бошида қуёш йиғлайди...

Бу ҳодиса афсонага тенг.
Оналар ҳақида бу қўшиқ.

Ёз. Қуёш ўз ҳароратини
Тупроқ кўчаларга ёзганди.
Биз гузарнинг қув болалари
Жовли носфурушнинг ўғлини —
Нуралини «сагир» дер эдик...
«Мен сагий эмасман, онам бой» дерди.
Онаси бор эди, «бой» эмас эди...

Йироқларда эди асл онаси:
«Отам ҳайдаб юбойган уни».

Уни қийнар эди ўгай онаси:
«Отам яхши кўяди уни,
Кечаси қучоқлаб ётади»...

Ҳали бир ажойиб мужда бор
Нуралининг асл онаси ҳақда.
Ҳозирча бу — сир,
Ҳозирча —

н а қ а р о т

Нурали чопиб келар, зўр қувонч топиб келар,
Пахта тўн кийиб келар, юраги ийиб келар.
Терларга ботиб келар:
Унинг кир чеҳрасин ювар саратон,
Унинг баданида йиғлар саратон,
Ва унинг бошида қуёш йиғлайди...

«У-я! У-я!! У-я!!!»
Нуралига жўр бўламиз бурро тенгдошлар:
«Ура! Ура!! Ура!!!»
«Онам мени кўйгани келди,
Чопон, белбоғ, дўппи опкелди!»

Ҳайрат билан кўздан кечирганимиз
Дўппи, чопон, белбоғ —
Асл онасининг дуоси экан:
«Бошинг омон бўлсин!»
«Танинг соғ бўлсин!»
«Белингга — қувват»
Чопон узун келгани учун
Тикиб қўйилганди барини қатлаб.

Нурали ўртада,
Кун бўйи қўл ушлашиб,
«Ура» деган ҳаяжонни лабларда тишлаб,
Югурдик
У ёқдан бу ёққа, бу ёқдан у ёққа!

Ёз. Қуёш ўз ҳароратини
Тупроқ кўчаларга ёзганди.
Бизлар қуёш ҳароратин тўзғитиб чопдик.
Бизлар қуёш нурларини тўзғитиб чопдик.
Саратон эди!

Қора терга ботиб кетса ҳам,
Ечиб ташлагиси келмасди
Онасининг дуоларини:
Дўппини, Чопонни, Белбоғни.

«Мен сағий эмасман, онам бой!»

Бу қўшиқ аслида оналар ҳақда,
Она, деб аталмиш худолар ҳақда.
Аммо менинг хаёлимда... Уша...

н а қ а р о т

Нурали чопиб келар, зўр қувонч топиб келар.
Пахта тўн кийиб келар, юраги ийиб келар.
Терларга ботиб келар:
Унинг кир чехрасин ювар саратон,
Унинг баданида йиғлар саратон,
Ва унинг бошида қуёш йиғлайди!..

ТОВУШ ЧИҚАРМАСДАН АЙТГАН ҚУШИГИМ

...ва ўзим снғинар мозорларим бор
А. Орипов

Билардим, сўз айтар хазонрез куз ҳам.
Сўз бор табиатнинг суви, гилида.
Билардим, қадрини йўқотган сўз ҳам
Ширин жаранглайди гўдак тилида.
Гўдак тилида...

Сен билан сўзлашиб кулмоқчи эдим,
Муқаддас армоним эди илк сўзинг.
Сенинг тилларингдан билмоқчи эдим —
Ҳаётнинг илк сўзи нимадир ўзи.
Нимадир ўзи?!

Сен тирик жаҳонга илк сўзим эдинг,
Ҳарфлар мазмунини қаёққа элтдинг?..
Бу сўздан иборат дунёнинг, энди,
Бирон-бир сўзини айтмасдан кетдинг.
Айтмасдан кетдинг...

Қотган ҳайрат бўлиб жавдирар бизга
Сукунат қаърида толган бешигинг.
Барча аллаларни қайтарар бизга
Уйнинг бир бурчида қолган бешигинг.
Бешигинг...
Бешигинг...

ДУСТ ХОТИРАСИ

Авваллари

Сен менинг торгина хонамга
Эшикни қоқмасдан кириб келардини
Мен ёлгиз ўлтирган чоғларда.

Энди

Кириб келаверасан
Эшикни қоқмасдан, очмасдан,
Мен ёлгиз ўлтирган чоғларда...

Қизгин баҳс бошлайсан остонаданоқ
Зўр мунаққид сезиб ўзингни:
«Менинг пийрим Фейербах айтади:
Шоир — эр, шеърхон — хотин»,
Мен айтаман: мунаққид ўйнаш!
Савиянинг нозига кўра,
Чалаётган созига кўра,
Уйнашидир ё шоирнинг ёки шеърхоннинг».
«Савиянгнинг нози соз», дейман,
Зўр шоир сезаман ўзимни!...

Авваллари

Торгина кулбамга
Эшикни қоқмасдан кириб келардини.

Энди кириб келаверасан
Эшикни очмасдан... Очмасдан!

— Ёш жонингга соқол муборак!
Кел, навқирон чол.
— Соқолимдан кулманг, — дейсан сен, —
Мен қайтпман
Утмиш сари,
Аждодлар сари!

Дарвоқе,
Сенинг қоралама сатрларингда
Тирилмоқда эди қайтадан
Кўҳна Хоразмнинг мўрт томирлари;

Дарвоқе,
Сен қайтмоқда эдинг
Утмиш сари, аждодлар сари
Кўҳна Урганчдаги
    қадим Карвон Йўли дарвозасидан;
Дарвозаки, икки ёнидан
    Утарлар у ёққа, бу ёққа,
Лекин дарвозанинг ўзидан
Ҳеч ким ўтмай қўйган сўнгги йилларда...
Жуда эрта қайтдинг, Баҳодир,
Утмиш сари, аждодлар сари!

Табнат аямай берганди сенга
Иқтидорни ва эҳтиросни,

Меҳрни ва совуққонликни.
Сендан ўлимни ҳам аямади у.

Сен ўтни севардинг,
Машрабни севардинг — Машраб ўт эди!
Сувда ёниб кетдинг. Сув — басир!..
Кулгуларинг — қулаган қаср...

Менга алам қилган ҳодисалар кўп
Сенинг ўлимингдан ташқари:
Чўкиши зарур,
Улиши зарур бўлган кимсалар
Бўғзимга тиқилиб яшайди менинг..
Авваллари
Торгина хонамга
Эшикни қоқмасдан кириб келардинг.
Энди кириб келаверасан
Эшикни очмасдан... Очмасдан.
Мен ёлғиз ўлтирган чоғларда.

Энг галати воқеаларни
Айтиб кулаверасан, айтиб кулаверасан.
Бу мунглиғ латифа — ҳаётни айтиб,
Кулаверасан, кулаверасан, кулаверасан.

Мен эса
Очилмаган эшикка боқиб,
Қаршимдаги бўм-бўш курсига боқиб,
Йиғлайвераман, йиғлайвераман,
Йиғлайвераман...

УРУШ ҲАҚИДА ИЗТИРОБЛИ ЕКИ ТИНЧЛИК ҲАҚИДА ТАНТАНАЛИ ШЕЪР

Фаровонлик сизга, Ватанлар!
«Авесто» (8-Тижтр-Яшт)

Чираниб, қийналсин майли, актёрлар.
Рангли экранларда — кенг экранларда
Утган ўлимларни такрорлаш учун
Биз муҳтож бўлайлик каскадёрларга.

Майли, сахналарда чинқирсин
Утган урушларнинг мунглиг куйлари.

Мен истамайман,
Кимлардир бировнинг юртини босиб,
Кимларнингдир ерсиз қолишларини;
Мен истамайман,
Йигитлари жангда изгиган Ватан
Қизларининг эрсиз қолишларини.

«Унутманг онамдан сўраб кўришни
Ки, Руслар хоҳларми урушни?!»¹
Шоир! Сўзингизнинг чегараси йўқ:
Унга иловадир
Уз тилига эга бўлган барча Ватанлар.

---

¹ Евг. Евтушенко сатрлари.

Ўзбекнинг диёрида,
Пахса уй деворида
Мангу сукут сақлаётган дуторлар айтсин —
Ўзбеклар хоҳларми урушни?!

Қирғизларнинг яйловларида,
Яйловдаги ўтовларида,
Арманларнинг чўнг тоғларида,
Озорларнинг чорбоқларида
Муқаддас ёдгорлик —
Ҳануз тўзғимаган болишлардаги
Изсиз кетган эркакларнинг ислари айтсин —
Аёллар хоҳларми урушни?!

Туркман қиз кўйлагин жимжимасида,
Тожиқ қизларининг лозимасида
Нозима қўлларнинг санъати
Гулдор жияклар —
Урушнинг қўшиғи эмасдир!!!

Томларнинг устида,
Бақувват, забардаст қўлларда
Қорни сураётган кураклар —
Урушнинг қўшиғи эмасдир!

Ширин бир ҳол учун —
Фақат висол учун ураётган юраклар —
Урушнинг қўшиғи эмасдир!
Мен истамайман,

Жиякларнинг нурсиз қолишларини;
Куракларнинг қорсиз қолишларини;
Юракларнинг қўрсиз қолишларини.
Мен истамайман,
Дунёдаги хипчин, дуркун қизларнинг
Эрсиз қолишларини!..

Даврнинг гоҳ темир, гоҳи гул дасти.
Дўстнинг дўстга ҳасади, қасди,
Баъзан кўчаларнинг масту аласти,
Муҳаммад Солиҳнинг сокин сарбасти —
Урушнинг қўшиғи эмасдир!

Ёзнинг салқин тунида,
Ойнинг майин нурида,
Онам суйган сўрида,
Икки сингил қошида,
Отамнинг ёнбошида
Дўриллаган еттита овоз
Урушнинг қўшиғи эмасдир.

Меҳримга сазовор дунёга,
Нафратимга дучор дунёга
Баъзан юрагимнинг шукронаси бор...

Мен истамайман,
Ёллари меҳрибон отларнинг
Хирқираб, қўрқинчли кишнашларини,
Отхонада бирдан қутуриб,
Бир-бирини тишлашларини!..
«— Оқ теракми, кўк терак,

Биздан сизга ким керак?
— Тош ҳайкаллар керакмас,
Мармар ҳайкал керакмас,
Олтин ҳайкал керакмас,
Гулдасталар керакмас,
Гулчамбарлар керакмас,
...менга ўз ўғлим керак...»
«— Оқ теракми, кўк терак,
Биздан сизга ким керак?
— Қўлтиқтаёқ керакмас,
Сохта оёқ керакмас,
Қотил ўқлар керакмас.
Қиргинлар даврида ҳам,
Қабоҳат қаърида ҳам
Шўрлик бевалар билан
Давру давронин сурган
Сотқин тўқлар керакмас!»

«— Оқ теракми, кўк терак,
Биздан сизга ким керак?
— Эрим қайтди ёнимга,
Ёнимгамас, жонимга.
Қаламқош фаслим керак,
Қорасоч фаслим керак,
Энди бошқа одамман —
Менга ўз аслим керак!..»

Мен истамайман,
Теракларнинг қадри учишларини;

Ким керак, деганда
Кераксиз парсаларнинг эсга тушишларини.

— Оқ теракми, кўк терак,

Биздан сизга ким керак?

— Анов боши думалоқ,

Анови шалпанг қулоқ,

Анови пўрим бола,

Анов кўзлари ола —

Шўхчан қизалоқ керак!

Мен истамайман,

Думалоқ бошларнинг Ер шаридек

айланишини;

Ер шаридек айланган чоғда

унга бомбалрнинг ташланишини!

Йўқ!

Фақат сейсмик марказнинг

Сезгир кўрсаткичи каби,

Бирдан ваҳимали миёвлаб

Гир-гир айланмасин мушуклар!

Митти тумшуғини осмонга тираб,

Бемаҳал ҳурмасин боғлиқ кучуклар!..

Сўйилган қўйларнинг терисин тузлаб,

Момолар қуритсин офтобда:

Яхши кунлар учун пўстак бўлсин у!

Бешикдан дунёга боқиб жилмайган

Гўдакка жилмайсин бу ота дунё:

Кулганда бир лаҳза гўдак бўлсин у!

Қушлар буғдойзорда терсин ризқини.
Абадий саодат қўшигин
Куйласин бу асрий жувозлар.
Сокин тонг ҳақида қўшиқлар айтсин
Бахтиёр хўрозлар!..

ОРАЛИҚДАГИ МАНЗАРЛАР

Ҳаммаси тугади, орамиз очи,
Пушкин

Менга ганиматдек туюлар бу дард.
Балки муваққатдир чиндан бу оғриқ...
Менга тўқнаш келар бахтли чеҳралар,
Уларда барқ урар бахтиёр соғлиқ!

Узгалар бахтига қониб, кўникиб,
Яшай олармикан энди виждоним? —
Бахтли чеҳраларнинг бари меники,
Фақат сен меники эмассан, жоним.

Шаҳринг туни порлоқ, тонглар қип-қизил,
Автолар Ер дардин судраб гувлаган.
Тунда узоқлардан боқсам: у манзил
Ложувард осмондир — ерга қулаган.

Тоғлар қуршовида қолган у шаҳар —
Тоғлар қуршовида қолган армоним.
Оқшомлар меники, меники саҳар, —
Фақат сен меники эмассан, жоним!

Дарахтлар гувоҳдир телбаликларга.
Гулларга кўчади шафақлар ранги.
Сўқмоқлар чорлаган тепаликларда
Майсалар жаранги, еллар оҳанги...

Дарахтлар меники, гуллар меники,
Шамоллар шаштида — умри равоним.
Шафақлар меники, йўллар меники,
Фақат сен меники эмассан, жоним.

Балки гўзаллигинг қарир, рўйирост
Хўрсиниб сўйларсан бир кун қизингга.
Табиат шу меҳру ғурурингга мос
Абадий гўзаллик берса-чи сенга! —

Урмонларнинг ранги борар тиниқиб,
Саҳролар — ёниқ куй, дарёлар — қоним,
Бу боқий гўзаллик бари меники,
Фақат сен меники эмассан, жоним.

Осмон — қўл, ер — оёқ етмас афсона.
Не сирдир уларга дахлдорлигинг?
Шу осмон остида, шу ер устида,
Менга таскин берар сенинг борлигинг!

Бу таскин меники, бу ғам меники,
Чексиздир, сўнгсиздир руҳий имконим:
Осмон ҳам меники, Ер ҳам меники;
Беш қитъа, ям-яшил олам меники! —
Фақат сен меники эмассан, жоним...

* * *

Йилнинг тўртта фасли эрур тўрт ёним менинг,
Қайда қолди лекин фасли тугёним менинг?

Юрагимнинг меҳробида сурати қолмиш,
Олов рангли ўша санам — имоним менинг,

Мен юртимга кийгизурман гул кўйлаklarин...
Сўз демоққа гулим ёлғиз имконим менинг.

Умрим бўйи неки топдим, неки йўқотдим,
Ўша бахтим — бахтсизлигим, хазоним менинг.

Қаламимга насиб этса ғазал садоси,
Девонанинг доди бўлур девоним менинг!

Югураман қалбимдаги малак ортидан,
То етгунча тоб берурми товоним менинг?!

Баъзан Тошкент боғларидан қарайман йўлга,
Ул ёр бўлиб кўринади Сурхоним менинг...

* * *

Юрак суйиб, қилди ахир хато, сени...
Фалак этди кимлар учун ато, сени?!

Ҳар кимки ўз жаҳонида сени кўрар,
Кўрмас сира ўзга зотга раво сени!

Мен тинглайман шамолларни, дарёларни,
Эслатади ҳар бўй-у ҳар наво сени.

Сароблар ҳам тўлқинида олиб ўтар
Иллоҳ сени, биллоҳ сени, валлоҳ сени.

Гўзалликка ташна ҳар бир қорачиқдан
Қидираман танҳо сени, танҳо сени,

Зероки, ул қадим Бақтар¹ тупроғининг
Гавҳаридан бино қилмиш худо сени!..

Ўзидан сўнг тирик қолган шеърларининг
Умри қадар йўқлаб ўтар Мирзо сени.

---

¹ Бақтар — Бақтрия.

ИСААК ЛЕВИТАННИНГ ТОВУШСИЗ КУЙИ

(Паустовский қиссасини ўқиб)

Кўз тикиб табиат овозларига
Яшадим мунгларни қоғозга тизиб.
Лекин бу дунёнинг бор бўзларига
Менинг ўз умримни бўлмайти чизиб.

Сочдим қоғозларга фасллар рангин,
Мавжланиб кўринди баҳорлар кўзга.
Бироқ манзаралар не учун ғамгин?
Нега баҳорларим ўхшайди кузга?

Борлиқ жилмаярми суратда, ахир,
Агар жилмаймаса мусаввир ўзи?
Мусаввир — борлиқнинг соқов тилидир,
Борлиқ — мусаввирнинг айтажак сўзи:

Хазонлар — гурбатда тўкилган умр,
Тиниққан дарёлар — сўник бир ҳавас.
Мен кузни севардим, севардим, ахир,
Куз — видо олдидан олинган нафас!

Товушсиз бир куйга солдим уни,
Лекин инкор қилди мени табиат.
Шу сабаб титроқдир қайинзор уни
Ва шундан нурларда паришон шиддат.

Ватаним, Россиям, бемеҳр она,
Қувгин яҳудийман сендан, бенуфуз.
Аммо кўп юртларни кезиб, ягона
Виждоним Русь бўлди, Эътиқодим — Русь!

Энди кўзларингда яшайдирман мен,
Энди кузларингда яшайдирман мен...
Энди дунёларни қўйгил, дафъатан
Англадим: бўлса ҳам нечоғ бағри кенг,
Сарсонлик ҳеч кимга бўлолмас Ватан.

НОРҚУЛ ТОҒАГА ВА УЛУҒ ВАТАН УРУШИНИНГ БАРЧА ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Сизга ҳамма нарса — навбатсиз...
Кассаларда билетлар,
Демакки,
Кечиккан дийдорлар навбатсиз.

Кассага мардона яқинлашасиз,
Жаҳлдор йигитнинг хўмрайишига
дош беролмас
қўрғошинга чидаб, толиққан асаб —
қўлингиз қалтираб узатасиз пул.
Ортга қайтаркансиз, дейсиз ғазабнок:
— Мен ҳам туғилганман акамдан кейин,
Балки насибимдир навбатсиз ўлим.
Лекин шу бугунги поезд учун мен
Навбат олиб қўйганман Керчда!..
Шошиб узр сўрар жаҳлдор йигит.
(«Қийшиқ мўйловида замон русуми»).

Сизга ҳамма нарса навбатсиз.
Меҳмонхоналар ҳам, ошхоналар ҳам
Хизмат қиладилар сизга жилмайиб.
Кечиккан оромлар, кечиккан таомлар
сизга навбатсиз!

Гоҳида сал гапга ўзгаради вазоҳатингиз;
Чунки энг навқирон умрингиз кечди
Уқларнинг лаҳзалик чўғидай чақнаб;

Чунки

бирингиздан оёқ, бирингиздан қўл
қолиб кетди олис ерларда.

(«Қишлоқдан жилмаган аёлларнинг ҳам
жигарлари қолиб кетди олис ерларда»)

Гоҳо хушчақчақсиз, гоҳо асабий.

Чунки Сиз навбатсиз жангга кирганда
Сизнинг феълингизга навбатсиз кирди
Ёвқур Муқаннаю Жалолиддиннинг,
Дукчи Эшонларнинг ёдгор қасоси!..

Йўлларда учраган эски чинорлар,
Пастгина томлару пахса деворлар
Сиздан сўрайдилар қайтмаганларни. —
Навбатсиз жон берган сафдошлар ҳақи,
Барҳаёт умидлар, бардошлар ҳақи,
Қолган ҳаловатни, қолган умрни
Сиз энди навбатсиз яшашга ҳақли!

Ошиқлар

Рақс залларида,

Кино кассаларида

Навбат кутадилар узундан-узоқ.

Сиз чиқиб қолсангиз автобусларга

Шошиб жой бўшатар ҳатто кампирлар.

Марҳамат, рад этмангиз,

Кечиккан ардоқлар,

Кечиккан меҳрлар Сизга—навбатсиз!..

ИЖАРА УИ

Парда жимирайди, деворлар кулар —
Бунда ҳамма нарса масхараталаб...
Торгина хонага ҳаммадан аввал
Ҳазрат Навоийни кирдим етаклаб.

Янги уй ажиб бир файзга ҳам тўлди,
Сўнг Ҳофиз хонамни кўмди навога.
Фауст столимга аста эгилди
Лаънатлар ёғдириб ёруғ дунёга!

Ана, Маргарита боқар девордан —
Покиза ҳисларнинг дилбар тутқуни,
Шундай маъсум боқар, боқар шу ҳолда,
Севиб қолган бўлсам қай ҳолда уни.

Хайём-ку бетаклиф жилмайиб келди —
Ҳаёт ҳаётмиди ахир бешароб?!
Жавдираб кирди сўнг адашган Данте:
— Қаер бу: жаннатми, дўзахми, аъроф?..

Сўнг эса... Сўнг эса кўзимни намлаб
Қалбимда исёнга келди туйғулар:
Олис кенгликларни кўзида жамлаб,
Менга ҳайрат билан боқди оҳулар.

Юрак тор қафасга қандоқ сиғади —
Фарёд қилмоқда-ку дилимда олам?!
О, мана, қайдандир фаришта каби
Онам пайдо бўлди хонада, онам!..

Суюкли суратлар илдим деворга,
Энди тўрт атрофга жавдирар кўзим:
Жаҳон фозиллари сиғди бу ерга,
Бироқ... ортиқчага ўхшайман ўзим.

М О М О Ж О Н

Бахтлиман, деб оламга жар
                        солалмаймиз нега ҳеч?
Пайқамасдан яшарми ё
                        одамзот ўз бахтини?
Ҳаммамизда лекин мудом
                        бир интилиш, бир соғинч,
Руҳимизда афсонавий
                        чаманзорлар ёлқини.

Қайтмас умрим йўллариди
                        гоҳ туриб, гоҳ қоқиниб,
Моможоним, аста англаб
                        бораяпман оламни.
Ҳозир ўтган лаҳзани гоҳ
                        яшаяпман соғиниб,
Гоҳ соғиниб ёнгинамди
                        яшаётган одамни:
Ҳаёт менга ажаб сирли
                        дугор бўлди, Моможон,
Қичик бошим менинг чархи
                        даввор бўлди, Моможон.

Кечаларим менинг «Минг бир
                        кеча»ларга сочилди,

Алпомишлар букун мағрур
  менга оқ йўл тилайдир,
Барчиной ҳам меҳр билан
  силаб-сийпар бошимни,
Қалдирғочой бармоқлари
  юзларимни силайдир.

Тунлар келар гоҳ момомнинг
  илтижоли фарёди:
«Ёрилган тош, ёрилгин-а, мен огамни кўрайин».
Эртақларда ҳосил бўлар
  мудом инсон муроди,
Бер Авазхон, от жоловин,
  қўлларимга ўрайин!
Ҳаёт билан аста фикрим
  бедор бўлди, Моможон,
Эртақларнинг сири менга

ошкор бўлди, Моможон!

Дер эдингки, тагин сенга
  гапларим кўп — сермаъни,
Сен улғайсанг, мен ўлмасам,
  ҳали бир кун айтгайман.
Биз кексалар икки қўллаб
  ушлагаймиз дунёни,
Ҳали сенинг набирангнинг
  тўйларига етгайман!
Яна дердинг маъюс тортиб,
  алвон шафақ ўтидан

Том устида қизғалдоқлар
ял-ял ёниб турган дам:
Оқ сурп ҳам топмаганман
мен момом тобутига,
Тобутимга сен бахмаллар
ёпасанми, набирам?
Ўлманг, дедим, кўз ёшларим
обшор бўлди, Моможон,
Аммо кейин йиғламоқ ҳам
душвор бўлди, Моможон.

Хаёлимда донишмандим —
бобокалон сиймоси,
Улар ҳам сўнг нафас билан
инграбдилар бемажол:
— Мабодо мен бўлсам эди
Сомонийлар подшоси,
Табобатга Ибн Сино
топиларди, эҳтимол...
Бу шифони сўнгги нафас
сен ўзингга тиладинг,
Лекин ўлмас ўлимларга
мағлуб бўлдинг бедармон.
Сенинг очиқ кўзларингда
қотган сўнгги тилагинг —
Мен тошбағир набирангинг
қалбидаги илк армон,
Ҳусайнлар бемор у кун,
бемор бўлди, Моможон,

Қодир дунё кўз олдимда
ночор бўлди, Моможон,
Яна сокин қиш тунлари,
Узун-узун кечалар,
Ташқарида дарахтлар жим
дийдирашиб туради.
Ухламаган болалигу,
афсонаю чўпчаклар
Оппоқ тунлар оғушида
тентирашиб юради.
Фақатгина эзиб-эзиб
нола қилар суюк най,
О, кошки, шу куй бағрига
кириб кетса одамзот!
Хаёл кезар олис мозий
тубларида толиқмай,
Куй тинару, кўз ўнгимда
пайдо бўлар бу ҳаёт:
Кўрсанг эди, диёр қандоқ
диёр бўлди, Моможон,
Букун ҳамма подшо бўлди,
тождор бўлди, Моможон.
Сен сўзингни айтмай кетдинг
ул умидли чоғларинг,
Тушларимда қийнар энди
висолингинг хумори.
Қизғалдоқлар қолди охир —
сенинг чеккан оҳларинг,

Алвон шафақ қолди охир —
                                юрагингининг ошкори.
Ушал аччиқ азанг куни
                                қотиб кетган йиғилар
Мана букун ҳазин-ҳазин
                                қуюладир дилимдан.
Ибн Сино элда букун,
                                шифо элдан топилар,
Энди жондан айрилсам ҳам,
                                айрилмайин элимдан
Кунлар кулди, дунё қолди,
                                бахт бор бўлди, Моможон..
Менга фақат топилмаси —
                                дийдор бўлди, Моможон.

МУНДАРИЖА

Қуёшга қараган уй	3
Уқ	4
Рубоб	6
Отлиқ	8
Дийдор	9
Ғаройиб мўғул оти ҳақида Жеймс Олдрижга хат	10
Корректурa	12
Юрак деворидаги сурат	14
Тилак	16
«Авесто оҳанглари» туркумидан	
Бағишлов	17
Аҳраман	19
Сув	21
Таскин	24
Унутиш	26
Нурали ва унинг асл онаси ҳақида эртак	27
Товуш чиқармасдан айтган қўшиғим	30
Дўст хотираси	31
Уруш ҳақида изтиробли ёки тинчлик ҳақида тантанали шеър	31
Оралиқдаги манзаралар	40
«Йилнинг тўртта фасли...»	42
«Юрак суйиб...»	43
Исаак Левитаннинг товушсиз куйи	44
Норқул тоғага ва Улуғ Ватан урушининг барча қатнашчиларига	46
Ижара уй	48
Моможон	50

На узбекском языке

МИРЗА КЕНЖАБАЕВ

Дом окнами к солнцу

Стихи

Редактор М. Аъзамов

Рассом А. Лейсли

Расмлар редактори А. Бобров

Техн. редактор Э. Сандов

Корректор О. Бўриев

ИБ № 2140

Босмахонага берилди 12.01. 83. Босишга рухсат этилди 10. 03 83
Р 04833 Формати 60x90|32. Босмахона қоғози № 1.
Адабий гарнитура. Юқори босма. Шартли босма л. 1,75.
Нашр л 1,57. Тиражи 5000. Заказ № 5. Баҳоси 20 т.
Ғафур Ғулوم номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 70012ч.
Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси ишлари бўйича
ЎзССР Давлат Комитетининг Бекобод шаҳар босмахонаси